

Systematiskt brandskyddsarbete

Räddningsverket beslutade den 20 december 2001 allmänna råd och kommentarer om systematiskt brandskyddsarbete. De är publicerade i verkets serie Meddelande från Räddningsverket och har beteckningen 2001:2.

Beslutet innebär att Räddningsverket, mot bakgrund av bestämmelserna i 41 § räddningstjänstlagen (1986:1102), anser det skäligt att det för varje verksamhet bedrivs ett systematiskt brandskyddsarbete, att befintliga verksamheter dokumenterar sitt brandskydd, och att det för varje byggnad eller anläggning finns en person utsedd som ansvarig för brandskyddet. Den skriftliga dokumentationen av brandskyddet bör vara tillräcklig för att säkerställa underhåll och att skäliga brandskyddsåtgärder, såväl tekniska som organisatoriska, vidtas.

Den enskildes skyldigheter

Enligt 41 § räddningstjänstlagen ska varje ägare eller innehavare av en byggnad i skälig omfattning hålla utrustning för släckning av brand och för livräddning vid brand eller annan olyckshändelse och i övrigt vidta de åtgärder som behövs för att förebygga brand och för att hindra eller begränsa skador till följd av brand. Den primära skyldigheten att vidta brandskyddsåtgärder i en byggnad åvilar tydligt den enskilde ägaren eller innehavaren av byggnaden.

Genom att man bedriver ett systematiskt och dokumenterat brandskyddsarbete och en brandskyddsansvarig person finns i verksamheten kan kravet anses vara uppfyllt.

Bakgrund

Om effektivt brandskyddsarbete ska bedrivas är det av yttersta vikt att ägare och innehavare, (de som äger, förvaltar och driver verksamhet) har kunskap om sitt brandskydd. Det förutsätter att kunskap byggs upp inom verksamheten om dess risker, hur riskerna kan minskas och hur vidtagna brandskyddsåtgärder samverkar.

Boverkets byggregler ställer sedan 1994 krav på att en dokumentation ska upprättas vid ny-, om- och tillbyggnad. I denna dokumentation skall förutsättningarna för utförandet av brandskyddet och brandskyddets omfattning redovisas.

Om brandskyddsdocumentation redan finns upprättad enligt byggreglerna behöver denna bara kompletteras med uppgifter om eventuella ändringar, vilken verksamhet, organisation och rutiner som finns samt hur ansvaret för brandskyddet fördelats för att uppfylla detta allmänna råd.

För att förhindra att bränder uppstår och för att upprätthålla en skälig brandskydds nivå måste brandtekniska installationer fungera samtidigt som övad personal och en organisation för att hantera brandskyddsfrågor är av största vikt också för att kunna göra ett snabbt ingripande om brand skulle inträffa. Tanken är att ett systematiskt brandskyddsarbete fortlöpande ska bedrivas, vilket med fördel kan integreras med t ex miljölednings- eller kvalitetssystem.

Varför behöver brandskyddet dokumenteras?

För att hindra en brand eller ett brandtillbud är det nödvändigt att upptäcka brister eller risker i ett tidigt skede. En förutsättning för att detta ska kunna ske är dels att personer som befinner sig i byggnaden har system för att uppmärksammas på brandrisker. Dessutom måste personerna i fråga själva, eller med annans hjälp, kunna åtgärda bristen och eliminera risken för brand.

För att brandtekniska installationer ska fungera då de eventuellt behövs måste de underhållas, prövas och kunna manövreras antingen automatiskt, via personal på platsen eller med räddningstjänstens hjälp. Kontroller, service, provningar och övningar bör dokumenteras för att kunna följas upp.

En utökad egenkontroll och förbättrat underhåll av brandskyddet förväntas medföra att en jämnare och högre nivå på brandskyddet kan upprätthållas.

Ofta försämras säkerheten med tiden eftersom material och produkter slits och åldras. Mänskliga felbeteenden som uppställda dörrar i brandcellsgräns, brännbart material i utrymningsvägar och så vidare kan också ge stora negativa effekter på brandsäkerheten varför de bör åtgärdas så snabbt som möjligt. Förutsättningarna för tidig identifiering och åtgärd av brister möjliggörs med en god egenkontroll och en person utsedd att ansvara för brandskyddsfrågorna.

Kommunal tillsyn

Tillsynen av räddningstjänstlagens efterlevnad skall på lokal nivå utföras av den kommunala nämnd som är ansvarig för räddningstjänsten. Samma nämnd ansvarar för att brandsyn utförs regelbundet i de typer av byggnader och anläggningar som anges i 16 § räddningstjänstförordningen (1986:1107).

Samhällets kontroll av brandskyddet, vilken bedrivs genom brandsyn, är en kontroll av att en miniminivå för brandskydd upprätthålls. Brandsynen utförs som en stickprovskontroll av brandskyddsorganisation, tekniska åtgärder och installationer.

Många av de brister eller risker som i dag uppmärksammas vid brandsyn eller i samband med brandutredningar efter inträffade bränder gäller dåligt underhåll, mänskliga felbeteenden eller andra brister i driften. Effekten av ökad egenkontroll och kunskap inom verksamheten förväntas bli ett bättre skydd, vilket i sin tur innebär minskade skadekostnader och minskad risk för personskador i samband med bränder.

Ägare eller innehavares bedömning av behovet av skriftlig dokumentation av brandskyddet prövas vid brandsyn. Om det finns behov av dokumentation bör dess innehåll, omfattning och efterlevnad kontrolleras vid brandsyn, liksom stickprovskontroll av vidtagna brandskyddsåtgärder.

Utbildning och information

Då den kommunala nämnden för räddningstjänst är tillsynsmyndighet är det inte lämpligt att denna myndighet själv utför dokumentationer eller agerar brandkonsult. Däremot kan man gärna utbilda objektsföreträdare om allmän brandkunskap och om intentionerna i det allmänna rådet för att dessa själva skall kunna arbeta systematiskt med sitt brandskydd.

I kommunens myndighetsroll ingår också uppgifter av informationskaraktär. Genom att medverka till en ökad kunskapsupbyggnad hos ägare och innehavare skapas en större medvetenhet om brandskyddsfrågor. Detta bör på sikt bidra till ett minskat antal bränder.

Under våren 2002 kommer Räddningsverket att ordna ett antal utbildningstillfällen för räddningstjänsten/nämnden och ta initiativ till samordnad information till ägare och innehavare.

Det allmänna rådet, rapporten "Dokumentation av brandskyddet i befintliga verksamheter – behov och effekter" liksom detta aktuelltblad och annan information kring det allmänna rådet finns att hämta på verkets webbplats, www.srv.se.

Beställning av Räddningsverkets meddelande 2001:2 i tryckt form görs hos Fritzes AB, telefon 08-690 90 90.

Kontaktpersoner

Räddningsverkets kontaktpersoner i sakfrågan:

Mette Lindahl Olsson, telefon 054-13 51 27,
e-post: mette.lindahl-olsson@kd.srv.se

Anders Apell, telefon 054-13 53 54,
e-post: anders.apell@kd.srv.se

Tidigare nummer av Aktuellt från Räddningsverket under 2002

Nr 1-02 Skogsbrandbevakning med flyg – Räddningsverkets inriktning